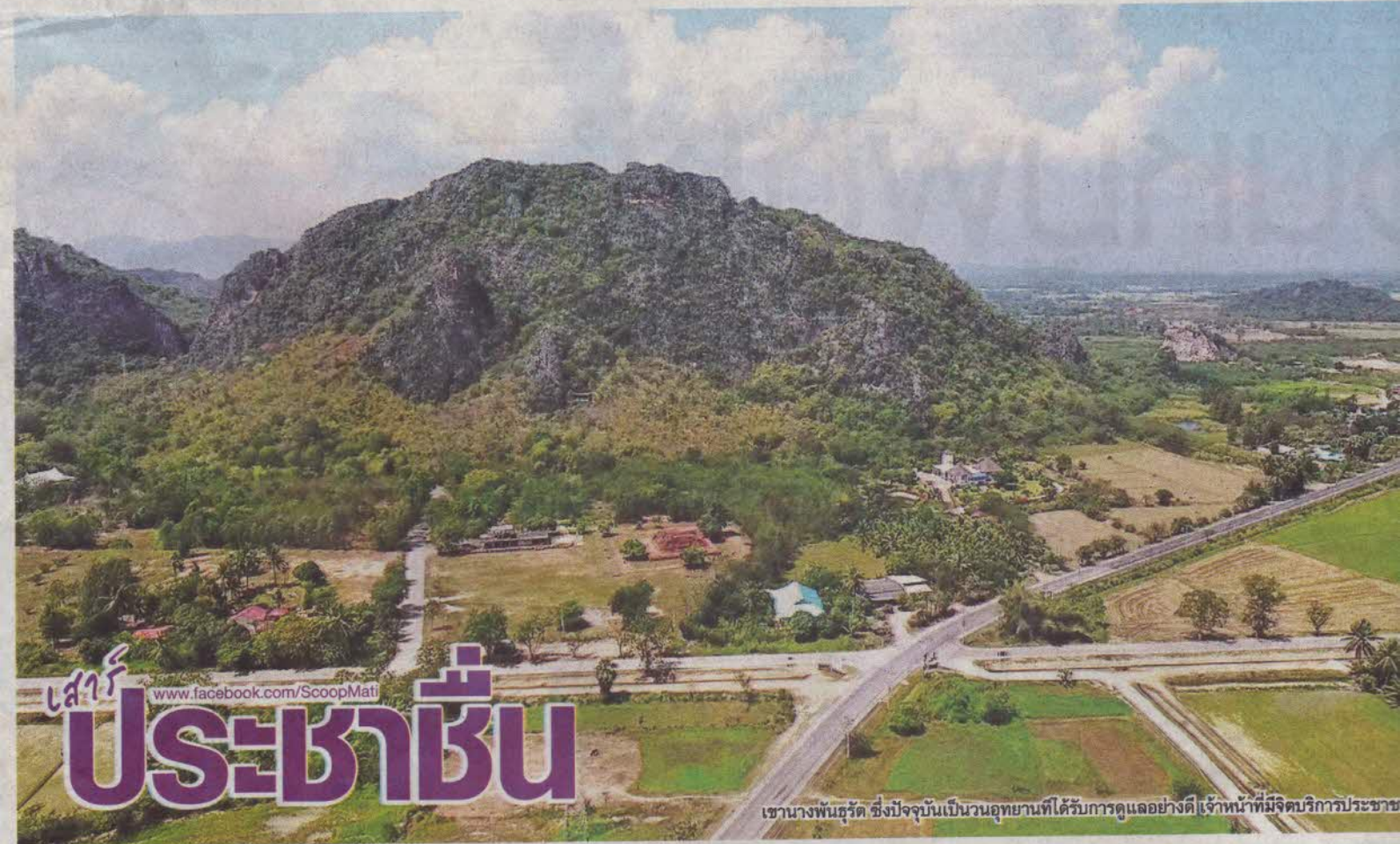

เพลงบรูรีที่ดูกลม่อมขำ

บรรณัช-สุจิตต์

ถอดน่อง 'ทุ่งเฝ้าผี'

เพชรบุรีที่ดูกลมอ่งข้าม **บรรคชัย-สุจิตต์** ทอดมอง 'ทุ่งเศรษฐี'

ตามรอยเท้า 'เจ๊กกับแขก'

“ใน
ชำนาน
ดองกับ
นครศรี
เพชรบุรี

ตามรอยเท้า ‘เจ๊กกับแขก’ ในประวัติศาสตร์การค้าข้ามคาบสมุทร

ฟานไปสดๆ ร้อนๆ สำหรับรายการสุดฮอตของคอประวัติศาสตร์อย่าง “พรรคชัย บุญปาน-สุจิตต์ วงษ์เทศ ทอดน่องท่องเที่ยว” ในตอน “เพชรบุรี มีเจ๊กกับแขก การค้าข้ามคาบสมุทรสุดสยาม” ซึ่งถ่ายทอดสดผ่านเฟซบุ๊กมิตชนออนไลน์ และยูทูบช่องมิตชนทีวี เมื่อวันที่ 20 มีนาคมที่ผ่านมา โดยมี เอกภัทร เชิดธรรมธร พิธีกรเจ้าเก่าคอยชวนคุยเช่นเดิม ที่เพิ่มเติมคือทริปนี้ได้รับเกียรติจาก ศาสตราจารย์ ล้อม เพ็งแก้ว ปรมาจารย์เมืองเพชร ร่วมบอกเล่าเรื่องราวแสนสนุกปลุกจิตสำนึกด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านนิทานที่ได้รับการบอกต่อจากรุ่นสู่รุ่น

ไม่เพียงเท่านั้น ยังอุ้มนิทานผาดู้งานด้วยคนท้องถิ่นตัวจริงที่ติดตามมาชมรายการถึงสถานที่ถ่ายทำ มีหน้าข้ายังหน้าท้ามาเลียงที่ทีมงานพร้อมอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ อีกด้วย

ยังไม่จบ ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ ธรรมศาสตร์ราชบัณฑิต ม.ธรรมศาสตร์ ผู้มีบ้านเกิดอยู่ที่อำเภอท่ายาง ที่ร่วมเดินทางมากับ (อดีต) สองกุมารสยาม

บรรยากาศจึงอบอุ่น คึกคัก และซนคลั่งไปด้วยความรู้

เปิดรายการได้ไม่ไกลมีฉากหลังเป็นโบราณสถานยุคทวารวดี นามว่า “ทุ่งเศรษฐี” เชิงเขานางพันธุรัตในอำเภอชะอำ

สุจิตต์ วงษ์เทศ คอลัมนิสต์เครือมติชน เริ่มชวนคุยตั้งแต่เรื่องของชื่อตอนที่มีคำว่า “เจ๊กกับแขก” โดยย้ำว่า ไม่ใช่คำดูแคลน หากแต่ทั้ง 2 คำนี้ มีความหมายว่าผู้มาเยือน หรือคนอื่น เชื่อมโยงกับประเด็นการค้าข้ามคาบสมุทรที่จะพูดถึงต่อไป ส่วน “สุดสยาม” ที่หลายคนอาจสงสัยว่า จะสิ้นสุดตรงนี้ได้ยังไง ทำไมไม่ใช่ นราธิวาส คำตอบมีอยู่ว่า นั่นคือประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน แต่สิ่งที่กำลังพูดถึงในตอนนี้เป็นประวัติศาสตร์เมื่อครั้งยังไม่มี “คนไทย”

“บริเวณที่เป็นเพชรบุรีขึ้นไปจนถึงสุพรรณฯ ลงไป ปักขี้ได้เรียกว่าดินแดนคาบสมุทร ผมเข้าใจว่าชาวสยามมาสุดอยู่แค่เมืองเพชร ในยุคก่อนหรือยุคต้นอยุธยา เส้นทางข้ามคาบสมุทรสำหรับความเป็นกรุงศรีอยุธยา หรือความเป็นรัฐที่พูดภาษาไทย คือเส้นทางตั้งแต่ถนนพระรามสองออกเพชรเกษม ซึ่งรองนายกฯ สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ เรียกว่า ไทยแลนด์ ริเวร่า เพชรบุรีเชื่อมโยงการค้าโลกระหว่างทะเลอันดามันและอ่าวไทย ชุมชนการค้าเริ่มต้นจากตรงนี้ซึ่งใกล้ชายฝั่งที่สุด นั่นคือ ชะอำ ในอดีตเป็นชุมชนใหญ่ จึงมีเจดีย์ทุ่งเศรษฐีใหญ่ขนาดนี้ได้ โดยควบคุมการค้าที่ด่านสิงขรหรือช่องสิงขร ออกทะเลอันดามัน ตรงนี้คือหัวใจของการค้าข้ามคาบสมุทรในช่วงที่จีนออกมาค้าสำเภาเอง หลัง พ.ศ.1500 รัฐบาลฝั๊งต้องการทรัพยากรจากข้างในส่งมาค้าขายกับจีนให้เกิดความเคลื่อนไหวของชุมชนภายใน การค้าทางทะเลทำให้เกิดรัฐใหญ่ การค้าในแม่น้ำลำคลอง มันทำให้รวย

ทริปนี้มีผู้ร่วมชมในสถานที่จริงจำนวนมาก อาทิ ศ.ดร.ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ ธรรมศาสตร์ราชบัณฑิต ม.ธรรมศาสตร์ ซึ่งเดินทางมาอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี, “ปอง ต้นกล้า” อดีตนักดนตรีชื่อดัง, ทวีโรจน์ กล้ากล่อมจิตต์ ผู้ก่อตั้งมิวเซียมเพชรบุรี, ธนากร นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว นักเขียนสารคดีชื่อดัง, ประชิด เจริญน้ำ อดีตนายอำเภอจังหวัดพิจิตร ชาวเมืองเพชรบุรีโดยกำเนิด, ศาสตราจารย์ โดภาณรักษ์กุล อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี นอกจากนี้ ยอด เป็นศิริ ผู้ใหญ่บ้านโคกเศรษฐี อำเภวยะหา และนายแพทย์ เก้าอี้บริการผู้เข้าร่วมรับชมรายการสดในพื้นที่

สุจิตต์ วงษ์เทศ แสดงภาพปูนปั้นชาวพื้นเมืองและคนอาหรับจากโบราณสถานทุ่งเศรษฐี ด้วยความอนุเคราะห์จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนครศรีอยุธยา

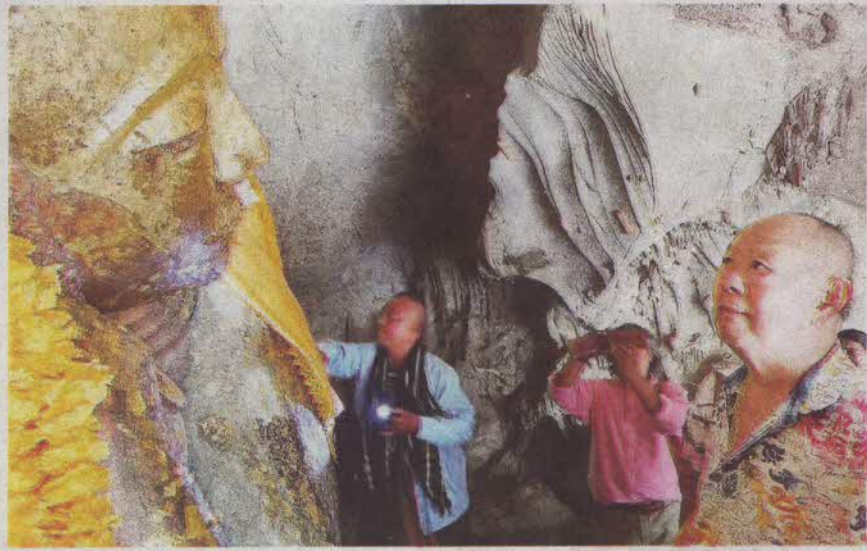
รายการพรรคชัย บุญปาน-สุจิตต์ วงษ์เทศ ทอดน่องท่องเที่ยวผ่านมา บริเวณโบราณสถานทุ่งเศรษฐี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ศาสตราจารย์ ล้อม เพ็งแก้ว เล่านิทานตามองสายในสำนวนต่างๆ อย่างสนุกสนาน

ไม่พอ ไม่เป็นเจ้าสาวหรอก เป็นได้แค่เศรษฐีท้องถิ่น ในโลกนี้ ไม่มีรัฐที่โหนดเกิดมาจากดอกเห็ด แต่มาจากการค้าทั้งนั้น มีแต่ประวัติศาสตร์ไทยที่มีแต่การรบกันแต่เดียว” สุจิตต์บอกอีกว่า คนมักเข้าใจว่าเพชรบุรีถูกควบคุมโดยสุโขทัยและอยุธยา แต่จริงๆ แล้วสุโขทัยไม่มีอำนาจลงมาถึงเพชรบุรี เจ้าตัวมองว่าเพชรบุรีเป็นรัฐที่เอกราชต้องเป็นเครือญาติคู่กับรัฐสุพรรณภูมิ ทั้งหมดนี้ถูกเรียกจากเอกสารจีนว่าเสียนหรือสยาม เอกสารจีนบางฉบับระบุว่าแม่น้ำในประเทศเสียนนั้นไหลจากทิศใต้ขึ้นทิศเหนือ ถามว่ามีที่โหนดบ้าง? คำตอบคือ “แม่น้ำเพชร” ซึ่งไหลจากแก่งกระจานไปบ้านแหลม คือ จากทิศใต้ไปทิศเหนือ ตรงเป๊ะกับเอกสารจีน

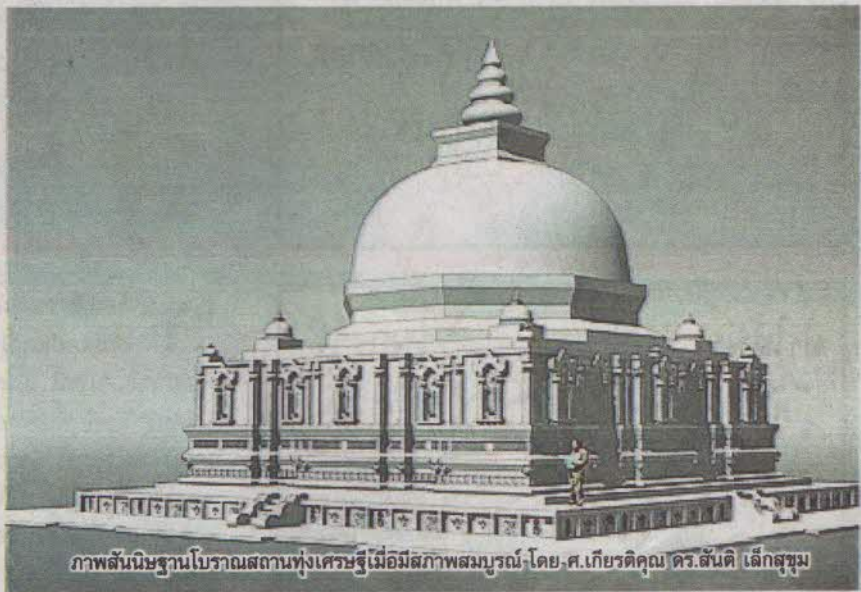
องข้าม สุจิตต์ เคสซี่

ซรรค์ชัย บุนปาน สักการะสมเด็จพะพุทธโภาสให้บรมนาถคณาจารย์มาลัมพุทธเจ้า ที่เขานาขวาง หลังการถ่ายทอดสด โดยมีศาสตราจารย์ ดร. เพ็งแก้ว น้าชม เชื่อว่าสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น เจ้าตัวบอกว่า ไม่เคยเดินทางมาที่ถ้ำพระนอนแห่งนี้มาก่อน สำหรับพระพุทธรูปปางไสยาสน์องค์นี้ มองว่างดงามไม่มีที่ติ ได้สัดส่วน บ่งชี้ถึงฝีมือช่างที่สูงยิ่ง

ภาพถ่ายเส้น 'เขาเจ้าลาย' มีลายมือภาษาอังกฤษกำกับว่า Chalai Peak วาดในเรือจากทะเลชะอำ เมืองเพชรบุรี ฝีมือ H. Warrington Smyth ผู้เขียนหนังสือ Five Years in Siam from 1891 to 1896 พิมพ์ครั้งแรกในนิวยอร์ก สหรัฐ 1898

บ่แบก' บ่คาบสมุทร

“ในตำนานนครศรีธรรมราชบอกชัดว่าเมืองเพชรธานีการท่านาเกลือ ทุกวันนี้ก็ยังทำ รัฐเพชรบุรีต้องกับสุพรรณ เรียกรัฐเครือญาติ โดยต้องลงไปถึงนครศรีธรรมราช ท่านานยังบอกด้วยว่ากษัตริย์จากเพชรบุรีลงไปฟื้นฟูเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งถูกโรคห่าระบาด ราชทูตทั้งหลายที่เข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์ไม่ว่าจะเป็นทูตฝรั่งเศสหรือเปอร์เซีย ล้วนมาขึ้นเรือที่เมืองมะริด ออกด่านสิงขร แล้วนั่งเรือเข้าเมืองเพชร จากนั้นจึงเดินทางต่อไป นี่เป็นบันทึกที่ชัดเจน”

พูดถึงสมเด็จพระนารายณ์ ก็มีการอ้างคำกล่าวของ

กับสถานที่ต่างๆ เยอะแยะ”

มาถึงไฮไลต์ที่หลายคนรอฟัง คือนิทานโด่งดังว่ามีปูมหลังอย่างไร นั่นคือ เรื่องตามองสลาย อันเป็นโคกนาฏกรรมความรัก ซึ่งปราชญ์เมืองเพชรเริ่มเกริ่นก่อนว่า ภูเขามิมาพร้อมกับโลก แล้วคนเอานิทานไปสวมโดยพยายามอธิบาย เล่ากันอย่างจริงจังเป็นจริงดังเช่นเรื่องที่ว่านี่ซึ่งกินพื้นที่กว้างไกล ไม่จำกัดอยู่เฉพาะชุมชนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี

“เรื่องตามองสลาย กินพื้นที่ตั้งแต่ฝั่งตะวันตกถึงบุรีรัมย์ ไปฝั่งอีสานตอนใต้ ทางตะวันตกก็ถึงฝั่ง

ฉบับแยก'

กับคาบสมุทร

ศาสตราจารย์ ดร. ศาสตราจารย์ ดร. ม.ธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นชาว... ผู้ก่อตั้งมิวเซียมเพชบุรี, นางสาว... ชาวเมืองเพชบุรีโดยกำเนิด, เอื้อมพร... ผู้เขียนบ้านโคกเศรษฐี อำนาจความสะดวกโดยนำ

รายการบรรณานุกรม บุนปาน-สุจิตต์ วงษ์เทศ ทอดน่องท่องเที่ยว เมื่ออังคารที่ 20 มีนาคม... ที่ผ่านมาก บริเวณโบราณสถานทุ่งเศรษฐี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ชมคลิปวิดีโอ

“ในตำนานนครศรีธรรมราชบอกชื่อว่าเมืองเพชร ชำนาญการทำนาเกลือ ทุกวันนี้ก็ยังทำ รัฐเพชรบุรี ดองกับสุพรรณ เรียกรัฐเครือญาติ โดยดองลงไปถึง นครศรีธรรมราช ตำนานยังบอกด้วยว่ากษัตริย์จาก เพชรบุรีลงไปฟื้นฟูเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งถูกโรคห่า ระบาด ราชทูตทั้งหลายที่เข้าเฝ้าฯสมเด็จพระนารายณ์ ไม่ว่าจะเป็นทูตฝรั่งเศสหรือเปอร์เซีย ล้วนมาขึ้นเรือที่ เมืองมะริด ออกค้าสินค้าแล้วนั่งเรือเข้าเมืองเพชร จากนั้นจึงเดินทางต่อไป นี่มีในบันทึกทั้งหมด”

พูดถึงสมเด็จพระนารายณ์ พิธีกรอดยิงคำถามโยง “อ้อเจ้า” ไม่ได้ ว่าเมืองเพชรในยุคแม่หญิงการะเกดนั้น เพชรบุรีเป็นอย่างไร สุจิตต์ตอบทันควันว่า น้ำตาลที่แม่ หญิงใช้ทำน้ำปลาทูนั้นมาจากเมืองเพชร!

เท่านั้นยังไม่พอ ที่นี่ยังเป็นแหล่ง “ซีฟู้ด” อีกต่างหาก “ไปได้เลยในเอกสารโบราณสมัยอยุธยาหมด กะปิ หอยหลอด หอยดง หอยดอง ไปจากเมืองเพชร ยังมีกะปิ น้ำปลา ปูเค็ม ปลาทุเลา ปลากระเบนย่าง ปลาทุ ปลา กะพง ใส่เรือไปจอดขายที่อยุธยา โดยออกจากร้านแหลม บางตะบูน เข้าคลอง ผ่านบ้านยี่สาร อัมพวา ไปทะเลแม่ กลอง คลองมหาหอน ออกแม่น้ำท่าจีน เข้าคลองมหาชัย ผ่านบ้านคุณขรรค์ชัยเก่า ไปทะเลบางกอกขึ้นอยุธยา นี่คือ เส้นทางสำคัญ แต่ประวัติศาสตร์ไทยไม่พูดถึง”

สุจิตต์ย้ำว่า ประวัติศาสตร์มองข้ามเมืองเพชรบุรี แม้แต่สถาบันการศึกษาในเมืองเพชรก็มองข้ามตัวเอง ไปด้วย ประเด็นเหล่านี้รัฐบาลเผด็จการควรใช้วิธีคิด แบบประชาธิปไตย

“ราชธานีไม่ว่าที่ไหนต้องมีเมืองท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ไทยมีแต่ราชธานี ไม่บอกเรื่องเมืองท้องถิ่น

มาถึงไฮไลต์ที่หลายคนรอฟัง คือนิทานโด่งดังว่า มีปูหมักอย่างไร นั่นคือ เรื่องตามองลาย อันเป็น โศกนาฏกรรมความรัก ซึ่งปราชญ์เมืองเพชรเริ่มเกริ่น ก่อนว่า ภูเขามิมาพร้อมกับโลก แล้วคนเอานิทานไปสวม โดยพยายามอธิบาย เล่ากันอย่างจริงจังเป็นจิ้งดั่งเช่น เรื่องที่ว่านี่ซึ่งกินพื้นที่กว้างไกล ไม่จำกัดอยู่เฉพาะขุนเขา ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี

“เรื่องตามองลาย กินพื้นที่ตั้งแต่ฝั่งตะวันออก จันทบุรี ตราด ไปถึงเวียดนามโน่น ทางตะวันตกก็ตั้งแต่ เมืองเพชร เลยไปทางใต้ ถึงปากพนัง ชำมปากอันตามัน ไปถึงพังงา และแถวภูเก็ต โดยมี 2 ส่วน ใน 2 ยุค คือ ส่วนเก่าและส่วนใหม่ สำหรับส่วนเก่า ได้รับการ ตรวจสอบโดย พระยาอินทรมนตรีศรีสุนทรภุมาร อธิบดี กรมสรรพากรซึ่งเป็นฝรั่ง ท่านศึกษาไว้แล้วเขียนลงใน วารสารสยามสมาคม เลยทำให้รู้ ว่า เรื่องตามองลาย มี 2 ส่วน ส่วนหลังสุด คือส่วนที่รัชกาลที่ 6 ทรง แปลงเป็นบทละคร เป็นที่รู้จักแพร่หลาย จริงๆ แล้วเนื้อ เรื่องก็คล้ายกัน ยกเว้นตอนจบ”

สำหรับเนื้อเรื่องของนิทานดังกล่าวนี้ ศาสตราจารย์ ดร. ล้อมเล่าว่า ตามองลายมีเมียชื่อนางรำพึง ทั้งสอง มีลูกสาวสวยมาก คือนางยมโดย เมื่อเจ้ากรุงจีนมาหลง รักก็เข้าทางแม่ แม่ตกลงนัดวันแต่งงาน ส่วนเจ้าลายไป ขอกับตามองลาย กล่าวคือต่างคนต่างตกลง จึงเกิดศึก ชิงนาง ระหว่างเจ้ากรุงจีนกับเจ้าลาย สำหรับตอนจบ ส่วนเก่าและส่วนแปลง แตกต่างกัน

“ส่วนเดิมเจ้ากรุงจีนรบกับเจ้าลาย ตามองลาย กลัวเกิดสงครามระหว่างเมือง ความที่โกรธเมียว่าไปยก ลูกสาวให้ เลยฆ่าลูกสาว ตัดนมข้างหนึ่งขว้างไปขวาน นอก คือ เวียดนาม อีกข้างหนึ่งขว้างไปตกที่สวนใน คือ จันทบุรี ลำตัวขว้างไปปากพนัง เจ้ากรุงจีน ตามตำนาน เดิมชื่อเจ้าหมาก ซึ่งก็เป็นเขาหมากที่ประจวบฯ ส่วน ส่วนแปลง รบกันแล้วเจ้ากรุงจีนแพ้ นางยมโดยได้ ครองรักกับเจ้าลาย ไม่มีการฉีกขวานนางยมโดย”

ถึงตรงนี้ สุจิตต์ขอแฉว่า นิทานเหล่านี้เชื่อมโยงกับ นิทานที่อื่นเกี่ยวกับการค้าเงิน เช่น เจ้าชายสายน้ำผึ้ง ซึ่งจากหลักฐานประวัติศาสตร์บ่งชี้ว่าจีนมองอยุธยา อยู่ในความพิทักษ์ของตน ในตำนาน กษัตริย์เมืองเพชร ก็แต่งงานกับลูกสาวพระเจ้ากรุงจีน ซึ่งแม้จะไม่จริง แต่ก็ สะท้อนความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างจีนกับดินแดนแถบนี้

ปราชญ์เมืองเพชรยังทั้งท้ายๆ อยากให้คนมาศึกษา ที่นี้เยอะๆ เพราะส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวชะอำ มักพุ่งเป้าเข้า ถิ่นที่ชายหาด ทว่า พื้นที่โซนนี้ยังมีอะไรดีๆ อีกมากมาย

“อยากให้ลองสวมวิญญาณพ่อค้าสมัยก่อน ชะอำมี อะไรเยอะ เช่น เขาเจ้าลาย มีทุ่งนาข้าวที่เหมาะสำหรับการถ่ายรูป เขียนภาพ แต่นับวันจะถูกทำลาย ระหว่าง ทางผมได้ชี้ให้คุณขรรค์ชัยดูทุ่งนาข้าว ซึ่งเป็นนาแบบ โบราณ ผมอยากให้เพชรบุรีเมืองมหาวิทยาลัย ไม่อยาก ให้เป็นเมืองศูนย์การค้า อยากให้รักษาของเดิม ควรจัด พื้นที่แบ่งโซนเป็นส่วนๆ ไป”

ทั้งหมดนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของเนื้อหาสุดเข้มข้นที่ยังมีอีกมากด้วยมุขฮาที่เหล่าผู้ร่วมเดินทางขยับ หยอดตลอดรายการ ส่วนในทริปหน้า ขรรค์ชัยและ สุจิตต์ จะเดินทางไปทอดน่องที่ไหน ต้องติดตาม!

พรรณราย เรือนอินทร์

ไม่พอ ไม่เป็นเจ้าสัวหรอก เป็นได้แค่เศรษฐีท้องถิ่น ใน โลกนี้ไม่มีรัฐไหนเกิดมาจากดอกเห็ด แต่มาจากการค้า ทั้งนั้น มีแต่ประวัติศาสตร์ไทยที่มีแต่การรบนั่นทำเดียว”

สุจิตต์บอกอีกว่า คนมักเข้าใจว่าเพชรบุรีถูกควบคุม โดยสุโขทัยและอยุธยา แต่จริงๆ แล้วสุโขทัยไม่มีอำนาจ ลงมาถึงเพชรบุรี เจ้าตัวมองว่าเพชรบุรีเป็นรัฐกึ่งเอกราช ดองเป็นเครือญาติกับรัฐสุพรรณภูมิ ทั้งหมดนี้ถูกเรียก จากเอกสารจีนว่าเสียนหรือสยาม เอกสารจีนบางฉบับ ระบุว่าแม่น้ำในประเทศเสียนนั้นไหลจากทิศใต้ขึ้นทิศ เหนือ ถามว่าที่ไหนบ้าง? คำตอบคือ “แม่น้ำเพชร” ซึ่งไหลจากแก่งกระจานไปบ้านแหลม คือ จากทิศใต้ไป ทิศเหนือ ตรงเป๊ะกับเอกสารจีน

ถิ่น ไทยแลนด์ศรีเวียร่าควรนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นออก มา แล้วเอาท้องถิ่นมาพูด นี่คือจุดขายการท่องเที่ยวเมือง รองแบบมีสาระ”

จากนั้นถึงคิวเรียนเชิญ ศาสตราจารย์ ดร. ล้อม เพิ่งแก้ว มาเล่าเรื่องราวของขุนเขาอันเป็นฉากหลังของการ ถ่ายทอดสดครั้งนี้ที่มีประวัติไม่ธรรมดา

“บริเวณนี้มีกลุ่มเขาหลายกลุ่ม แต่เวลามองไกลๆ จากทะเล จะเห็นเป็นเทือกเดียว คือเขาเจ้าลาย บางที ก็เรียกเขาเจ้าลายใหญ่ อย่างในแผนที่สมัย ร.5 ส่วนชื่อ เขานางพันธุรัต ก็เรียกมานานตั้งแต่ปู่ย่าตายาย รูป ร้างคล้ายนางยักษ์นอน เห็นทุ่งโต เหมือนสุจิตต์หรือ เปลาไม่รู้ (หัวเราะ) ตอนหลังเอาเรื่องสังข์ทองมาสวม